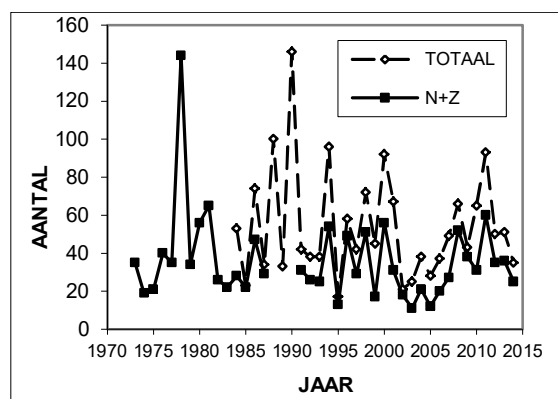


# Het voorkomen van de tapuit in de westelijke Eempolders

Jan Mooij

De tapuit is in de Eempolders het duidelijkste voorbeeld van een doortrekker. Uiteraard zijn er veel soorten die op de trek voorkomen, maar het gaat daarbij bijna altijd om soorten die niet alleen als doortrekker maar ook als wintergast of zomergast (en dan meestal als broedvogel) voorkomen. De tapuit echter zien we bijna alleen in april-mei en in augustus-oktober. De Eempolders zijn niet geschikt als broedgebied en de winter wordt doorgebracht in Afrika. Het aantal broedvogels in Nederland is klein en gaat nog steeds achteruit.

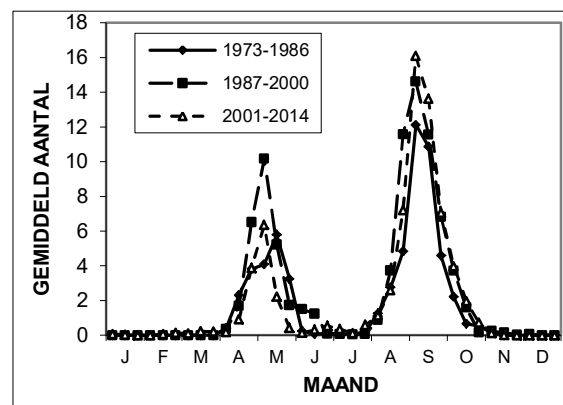


**Figuur 1.** Totaal aantal getelde tapuiten per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oosterveent, de stippellijn de totale aantallen.

In figuur 1 zien we het aantal waargenomen tapuiten per jaar. Er zijn grote verschillen tussen de jaren maar in grote lijnen lijkt er niets te veranderen. Het aantal trekkende vogels is sterk afhankelijk van het weer. De tapuit is vooral een nachttrekker en de vogels die wij zien, zijn waarschijnlijk de nacht ervoor neergestreken. Als een teldag valt na een goede treknacht zullen we veel tapuiten kunnen zien, in het omgekeerde geval zijn het er weinig. Dat verklaart dat er regelmatig opvallend grote aantallen worden waargenomen bij een telling. Het hoogste aantal bij één telling is 84 tapuiten in 1989. Dat is extreem, maar met name in het najaar zijn aantallen boven de twintig niet ongebruikelijk.

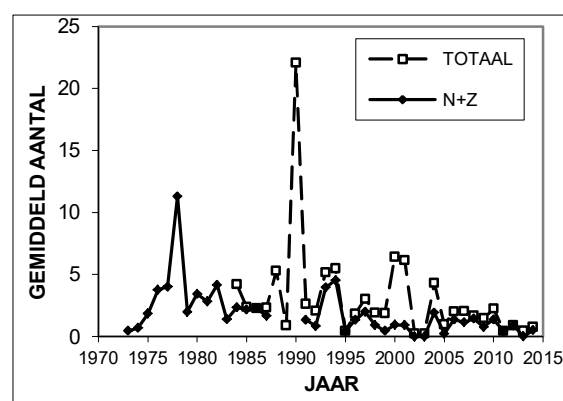
De presentie varieert tussen 15% en 40%, maar ook hier valt er geen trend te ontdekken.

De verdeling over het jaar (Figuur 2) vertoont keurig twee pieken. De piek in het voorjaar is wat lager dan die in het najaar. Op zich is dat niet opmerkelijk. Op de trek staan vogels bloot aan vele gevaren en er komen er daardoor veel minder terug dan er vertrokken zijn.



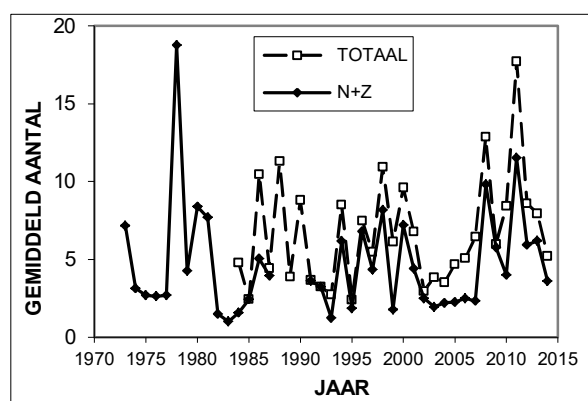
**Figuur 2.** Gemiddeld aantal tapuiten per decade voor drie periodes van dertien jaar.

Landelijke gegevens suggereren echter dat de totale aantallen in het voorjaar en najaar ongeveer gelijk zijn. Dat kan als de tapuit op de heenweg een wat andere route volgt dan op de terugweg. In de Eempolders is deze landelijke trend kennelijk niet terug te vinden.



**Figuur 3.** Gemiddeld aantal getelde tapuiten in het voorjaar (april-mei) per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oosterveent, de stippellijn de totale aantallen.

Als we kijken naar het gemiddelde aantal tapuiten per telling in het voorjaar (Figuur 3) dan zien we grote verschillen, maar er lijkt toch een dalende trend te bestaan. Deze trend blijkt niet significant te zijn (wat betekent dat de waarden zo sterk schommelen dat die trend ook door toeval veroorzaakt zou kunnen zijn) maar met name de laatste jaren zijn de aantallen toch wel erg laag. Als we kijken naar de aantallen in het najaar zien we een heel ander beeld. Er zijn weer grote variaties met een suggestie van een soort golfbeweging met een periode van ruim tien jaar.



**Figuur 4.** Gemiddeld aantal getelde tapuiten in het najaar (augustus-oktober) per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oosterveent, de stippellijn de totale aantallen.

De aantallen hebben de neiging om toe te nemen, maar ook deze trend is niet significant. Alles bij elkaar lijkt de tapuit zich als doortrekker

in de Eempolders met name in het najaar goed te handhaven.



Tapuit

Foto: Wil Makkinje

De sterke afname van de Nederlandse broedpopulatie zien we hier niet terug. We moeten daarom aannemen dat wij te maken hebben met vogels uit noordelijke streken waar de tapuit niet afgenomen is.

#### Referenties

**Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J., 2001.** Algemene en schaarse Vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht

**Lensink, R, 2002,** Tapuit, *Oenanthe oenanthe*, p. 313 in *LWVT/SOVON 2002.Vogeltrek over Nederland 1976-1993*. Schuyt & Co., Haarlem

## Onlangs verschenen

Dick A. Jonkers

### De grutto

Met 'De grutto' is opnieuw een monografie toegevoegd aan de serie waarin al eerder De Kauw, De Gierzwaluw en De Rotgans zijn uitgebracht. Deze keer wordt de koning van de weidevogels - de grutto - in de schijnwerpers gezet. Dit alles in het kader van bescherming en beheer, vijftig jaar onderzoek en de intensivering van het weidebedrijf. Er wordt een portret geschetst van de grutto, waaronder over zijn voedsel, dat in het overwinteringsgebied in Afrika totaal verschillend is van dat in zijn broedgebied in Nederland. Door het hele boek heen worden eveneens allerlei personen en instellingen en organisaties opgevoerd die op de een of andere wijze bijgedragen aan het grutto-onderzoek, waardoor deze publicatie mogelijk is geworden. Het taalgebruik is plastisch, wat het lezen veraangenaamt. Er wordt aandacht geschonken aan gruttoboerderijen en het succes van plas-drassituaties. Wat ik mis is aandacht voor het fenomeen weidevogelbescherming, o.a. door het plaatsen van neststokken en nestbeschermers, waarmee zich heel wat personen of groepen bezighouden, al dan niet georganiseerd. Binnen de Vogelwerkgroep is dat geïnstitutionaliseerd in de Werkgroep weidevogelbescherming. Wie meer wil weten over onderzoek bij grutto's, in hun broed- en overwinteringsgebieden en onderzoekers, komt met dit vlot geschreven boek uitstekend aan zijn trekken.



**Beintema, A.2 015.** De grutto. Uitgeverij Atlas Contact. ISBN 978 90 450 29443. 270 blz. 16 kleurenfoto's. Prijs € 21,99. Verschijnt ook als e-book.